

Slutredovisning Fiskeprojektet

Beskriv vad ni har genomfört inom projektet

Landsbygdsnätverket har framförallt arbetat med att sprida information och metoder för utveckling av fiskenäringen samt underlätta utbyte av kunskap och erfarenheter. Nätverket har fungerat som en neutral mötesplats, stimulerat samverkan med flera olika aktörer och bidragit till att öka förståelsen för hur myndigheter, organisationer och företag kan bidra till en hållbar produktion och utveckling. Nätverket har genom flera olika typer av aktiviteter synliggjort och samlat frågeställningar som medlemsaktörerna har, vilka har legat till grund för de olika aktiviteterna som genomförts. Nätverket har också varit en kanal för att förmedla kontakter och stötta samarbeten på europeisk nivå.

Under projektets första år (2016) fokuserade arbetet på att informera om projektet samt samla fiskebranschen och Landsbygdsnätverkets medlemmar för att lyssna in vilka behov som fanns för konkreta aktiviteter. Man skapade en projektorganisation med en tematisk arbetsgrupp och ett arbetsutskott. Arbetsgruppen tog fram arbetsplan för åren 2017-2018 baserad på branschens och Landsbygdsnätverkets medlemmars behov. En kartläggning av bland annat regelverk, kvotsystem och liknande som påverkar möjligheterna till förnyring av yrkeskåren, regionala och lokala förvaltningsmodeller, innovationer och metodutveckling kring redskap och metoder samt goda exempel på dessa. Kartläggningen användes sedan som en baseline för det fortsatta arbetet.

En specifik sida skapades på Landsbygdsnätverkets webbplats som beskrev syftet med projektet samt vad man ämnade arbeta med. Webbplatsen har varit en central kommunikationskanal för projektet under hela projektperioden. Under projektperioden har hemsidans projektsidor haft nästa 30 000 unika visningar.

Aktiviteterna som genomförts ffa från 2017 har sorterat in under fyra olika insatsområden och därför redovisas också aktiviteterna under dessa rubriker.

1. Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap

Under 2017 togs den första versionen av Fisk och Fiske – vad är det som gäller? fram. Detta var och är ett levande kunskapshöjande dokument som framför allt ritar sig till personer som arbetar med livsmedelsupphandling inom kommun och annan offentlig sektor. Varje år görs en uppdatering av dokumentet. I februari 2021 har dokumentet visats 2317 gånger.

Under 2018 började vi ta fram lärrika exempel om fiske om vattenbruk som skulle inspirera nyfikna och insatta i hur man kan arbeta med en hållbar utveckling inom den blå sektorn totalt har det publicerats 34 artiklar om fiske eller sjömat.

Landsbygdsnätverket har inom projektet erbjudit en arena för Leader-områden att träffas för samtal och erfarenhetsutbyte. Det är framförallt de områden som finansierat genom havs- och fiskerifonden som deltagit på de årliga träffarna men även andra områden har deltagit. Första träffen arrangerades i januari 2018 och då medverkade representanter från 12 leaderområden (totalt 33 medverkande). Motsvarande träffar arrangerades 2019, 2020 och 2021 och då medverkade representanter från 14 områden (totalt 34 medverkande) åren 2019-2020 och 2021 26 områden och totalt 50 deltagare. Det sista året genomfördes träffen digitalt.

Projektet MatTanken, Kost&Näring och nätverket åkte tillsammans till Almedalen 2019 och arrangerade ett seminarium om fet fisk i skolan. Seminariet var mycket uppskattat med många deltagare. Efter startskottet i Almedalen har nätverket och MatTanken samarbetet om ffa sill i skolan under 2019-2022. Under Almedalen 2019 arrangerades även aktiviteter tillsammans med producentorganisationen för pelagiskt fiske.

Vid flera tillfällen har nätverket samarbetet med RISE och projektet SeaWin för att belysa olika aspekter mellan hållbarhet, hälsa och sjömat. 2018-2019 upphandlades en rapport som sedan presenterades på en konferens om förhållandet mellan hälsa och konsumtion av sjömat. Ytterligare 5 artiklar upphandlades 2020 om hållbar sjömatkonsumtion.

RefarmLinné har också varit en aktiv samarbetspartner. Genom Refarm har vi arrangerat studiebesök för intresserade av produktion av sjömat som en del i landsbygdsutvecklingen och föreläsningar på bland annat matmässan MAT i Växjö.

Sjömatsens väg var den första kampanjen vi genomförde. Det togs fram artiklar och en film för att informera om hur fisken kom från fiskaren till konsumenten. En egen sida på nätverkets hemsida dedikerades till kampanjen. Filmen har visats över 10 000 gånger och artiklarna har över 5000 unika besökare.

Den andra kampanjen vi genomfört döptes till Visste du att? Inom kampanjen som lanserades 2020 togs det fram två filmer som skulle locka besökare in på nätverks hemsida för att läsa informativa artiklar om yrkesfiske och vattenbruk.

2. Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen

Landsbygdsnätverket har varit medarrangör till konferensen Fiskeforum. Konferensen arrangerades första gången 2018 och hette då Offentlig – privat samverkan för en hållbar svensk fisketurism. Syftet med konferenserna som skulle vara årligt återkommande har varit att föra samman nyckelaktörerna som påverkar utvecklingen av en hållbar fisketurism i Sverige, såsom offentliga beslutsfattare, finansärer, förvaltare, lagstiftare, produkt- och affärsutvecklare, forskare samt

fisketuristiska entreprenörer. Ett övergripande syfte är att nå en samsyn runt utmaningarna och skapa initiativ till förbättrad samverkan. Första året deltog 111 personer från exempelvis nationella myndigheter, producent- och intresseorganisationer samt föreningar inom fiske och fisketurism. Andra året (2019) deltog ca 160 pers.. Fiskeforum 2020 och 2021 har inte genomförts på grund av pandemin.

Tillsammans med Jordbruksverket och länsstyrelsen i Värmland arrangerades den första nationella konferensen för yrkesfiskare i Karlstad 2019. Konferensen varade i 2 dagar och lockade 85 deltagare. Temat fokuserade på diversifiering och beredning samt selektiva redskap och säl. På grund av pandemin kunde inte den planerade uppföljande konferensen genomföras 2021 utan genomförs 2022.

Från 2018 – 2020 har nätverket varit en aktiv medarrangör till konferensserien Östersjöfiske 2020. Syftet med konferensen är att myndigheter och näring träffas för att diskutera utmaningarna yrkesfisket har i östersjön. Varje år har konferensen olika teman och har du även lockat olika deltagare. Det har deltagit mellan 150-166 personer på konferensen. År 2020 genomfördes en hybridkonferens pga pandemin.

I mars 2019 arrangerade Leader Gästrikebygden, Länsstyrelsen i Gävleborg och nätverket ett seminarie om Hållbart och lönsamt kustnära yrkesfiske i Södra Bottenhavet? Programmet handlade främst om dioxiner i fisk, regleringen av yrkesfisket och potentialen i fisk som mathantverk. Nära 70 personer deltog där mer än hälften av deltagarna var yrkesfiskare.

Nätverket var medarrangör 2019 till en kräftkonferens på Gotland. Under konferensen diskuterades senaste forskningen, kräftfiske och odling, konsumtion och regler. Samma år var vi också medarrangörer till en sälkonferens i Luleå.

3. Stödja hållbara förvaltningsmodeller

I början på 2018 var nätverket för första gången medarrangörer till Skärgårdskonferensen. Syftet var att skapa samtal om möjligheter och utmaningar med att leva och verka i vår Svenska skärgård. Under konferensen fick de 25 deltagarna arbeta i olika workshops varav en handlade uteslutande om fiske och vattenbruk.

Agrifood har varit en nära samarbetspartner för att ta fram olika studier om fiske och dess påverkan på andra delar av samhället som regionalutveckling och turism. Den första rapporten om Värden i svenskt yrkesfiske skulle belysa att det samhällsekonomiska värdet av yrkesfiske är mer omfattande än enbart företagsekonomiska vinster då det även innehåller andra värden som yrkesfisket bidrar med till samhället som levande kustsamhällen, turism och attraktiva boendemiljöer.

Fisket potential i sött och salt var en seminarierie som arrangerades tillsammans med Jordbruksverket. Vi hade tillsammans identifierat utmaningen med att nå ut

med den senaste forskningen till fisket och relevanta myndigheter och därför erbjöd vi 3 webinarier då vi sammanfattade 6 forskningsrapporter om yrkesfiske. Webinarier lockade mellan 65-80 personer var gång.

Under pandemin utvecklade vi tekniken med att sända webinarier. Förutom fiskets potential genomförde vi ytterligare två webinarier om kvotfördelning tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne, Agrifood, Göteborgs universitet och Lunds universitet.

Hösten 2021 arrangerade vi en kampanj om Ål. Vi arrangerade ett webinarium med över 100 deltagare, publicerade 2 artiklar och en podd. Podden har spelats över 700 gånger.

4. Främja de ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

Att finna aktiviteter inom insatsområde 4 har generellt varit svårt. Vid flera tillfällen under projektiden har den tematiska gruppen diskuterat möjligheter och aktiviteter men få har kunnat genomföras. Under 2018 samlade nätverket två unga fiskare för att tillsammans diskutera hur projektet kunde arbeta vidare. Utfallet var att Leader (FLAGS) fick kännedom om utmaningarna unga har och även att nätverket började leta efter internationella initiativ som kunde vara intressanta.

År 2019 medverkade nätverket tillsammans med representanter på en yrkesmessa i Donsö för att informera om möjligheterna inom yrkesfisket.

Förklara varför ni använt er av de utgifter ni redovisat

Nätverkets styrka har varit att kunna erbjuda en plattform för kunskaps-, erfarenhets- och informationsutbyte. Plattformen har varit neutral vilket är helt unikt för branschen. Utgifter har ofta varit kopplade till möten, seminarier eller andra träffar där nätverket eller nätverket tillsammans med andra aktörer bjudit in för att diskutera generella utmaningar för branschen eller specifika frågor. Under 2017 vilket var det första året med mycket aktiviteter inom projektet var de största kostnaderna kopplade till olika träffar och möten. Dessa möten skulle lägga grunden till det framgångsrika och breda nätverk som vi har idag. Genom dialog har aktörer funnit fördelar med att samverka med nätverket och ffa med varandra genom nätverket.

I samtal inom nätverket mellan akademien, bransch och myndigheter har man identifierat kunskapsluckor vilket resulterat i att nätverket medfinansierat forskningssammanställningar eller annat underlag som krävts för att komma vidare i en fråga. Exempel på detta är samarbeten med Agrifood, RISE och SLU vilka har levererat nya kunskapsunderlag.

Nätverket har medfinansierat flera större konferenser och en hel del möten för bland annat Leader och nätverks medlemmar. Konferenserna har haft ett högt deltagarantal på mellan ca 80 – 150 deltagare. Konferenserna har varit tematiska och lockat olika målgrupper. Då nätverket kunna vara med som medarrangör så har vi också bidragit till att en bredare målgrupp fått information om konferenserna genom våra interna och externa kommunikationskanaler.

En större del av utgifterna har lagts på löner. En projektledare har drivit projektet tillsammans med samordnare på Landsbygdsnätverkets kansli. Under 2020 gick den dåvarande projektledaren i pension men stannade inom projektet under en period för att kunna lämna över rollen till en ny projektledares. Den tematiska gruppen som prioriterat arbetet inom projektet har till viss del också fått arvode för sitt arbete enligt Landsbygdsnätverkets stadgar. Arvode kunde endast tas ut av medlemmar inom nätverket som inte representerade en statlig myndighet.

Konsulter har under kortare perioder anlitas för att säkerställa en god kompetens inom prioriterade aktiviteter. Ett exempel på det var Visste du att? – kampanjen.

Resor inrikes och utrikes har genomförts inom ramen för projektet. Fiskebranschen och kopplade aktörer är utspridda i hela landet och därför har både projektledningen och medlemmar inom nätverket genomfört resor till möten, konferenser, seminarier med mera. Under pandemiåren 2020-2021 var dock resandet minimalt. Även resor för att skapa nya kontakter och inhämta kunskap har skett utanför Sverige. Exempel på det har varit studiebesök i Finland, Danmark och Åland för att underlätta samarbetet mellan länderna.

Vilka mål har ni uppnått med projektet?

Projektets övergripande mål har varit att stödja aktörer som verkar inom fiskerinäring och förse dem med bra verktyg, en god kunskapsbas och inspiration för att inom nätverket bidra till att målen med havs- och fiskeriprogrammet nås. Projektets skulle också öka Landsbygdsnätverkets medlemmars förmåga att stödja och inspirera olika aktörer som bidrar till att utveckla fiskerinäring och landsbygdsutveckling generellt. Dessa mål har vi nått genom flertalet informationsinsatser samt spridning av inspirerande exempel. Vi har också inom projektet sammanlänkat aktörer som arbetar med landsbygdsutveckling med fiskerinäringen. Dialogen mellan dessa aktörer har bland annat genererat rapporter och seminarier om fiskets betydelse för turism och lokal identitet.

Projektet har också haft ett antal delmål.

1. Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap till Landsbygdsnätverkets medlemmar

Det finns en otillräcklig kunskap om fisket som bransch och om de miljövänliga system och redskap som används. Kunskapsbristen finns i flera led men framför allt hos den breda allmänheten. Exempelvis saknas ofta kunskap om vilka fiskeredskap som är mest miljövänliga, vad olika miljömärkningar innebär och vilka sorters fisk och skaldjur som finns att äta. Dessa frågor har vi hanterat genom exempelvis den årligen uppdaterade skriften Fisk och fiske, vad är det som gäller?

Kunskap om hälsoaspekter av att äta fisk och skaldjur, inklusive miljögifter, behöver också förbättras vilket vi gjort bland annat genom samarbetet med RISE och framtagandet av kunskapsunderlag om hälsoaspekter och sjömatens hållbarhet.

2. Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen

Yrkesfiskarnas kunskaper inom svensk fiskerättslig plattform, marknadsföring och entreprenörskap behöver stärkas. Det specifika målet är att öka kunskapen hos fiskeaktörer samt att verka för samverkan och erfarenhetsutbyte inom näringen – med syftet att fiskerinäringen ska stärka sin konkurrenskraft på ett hållbart sätt. Kunskap om befintliga hållbara metoder för fiske liksom kunskap om hur fisk kan beredas för att minska halten av miljögifter behöver spridas inom näringen. Sjömatensväg var en kampanj som behandlade flera av dessa frågor.

3. Stödja hållbara förvaltningsmodeller

Det förekommer ett flertal olika modeller för hur man kan förvalta och ta hand om vattnet, bestånden och resurserna på bästa möjliga sätt. Det är av väsentlig betydelse att så många perspektiv som möjligt omfattas, såväl inom fiskerinäringen som utanför fiskerinäringen. På nationell nivå behöver man utbyta erfarenheter av olika modeller, reflektera över hur de olika modellerna har fungerat, diskutera hur

förvaltningen ytterligare kan förbättras och hur man fördelar fiskeresurser på bästa sätt och plattformen för detta har nätverket kunnat erbjuda genom projektets samverkansaktiviteter. Dialog och erfarenhetsutbyte är nyckeln för efterlevnad och förståelse av regler som lägger grunden till förvaltningen. Exempel på detta är bland annat vårt webinarium om kustkvoter, Fisk och fiske, vad är det som gäller? samt podden ”Mer än två fiskar” som har nära 800 lyssningar.

4.Främja de ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

Yrkesfiskarna har en hög medelålder och därför lades ett mål in som syftade till att stödja intresset hos unga genom att sprida kunskap och lyfta frågan om ägarskifte inom yrkesfisket och vattenbruk samt att peka på möjligheterna med diversifiering. För att nå detta mål har vi specifikt jobbat med olika medieplattformar för att nå unga människor. Podden landet har varit en lyckad plattform för detta. Även mässan i Domsö var ett sätt att nå målet.

Vad händer med verksamheten när projektet avslutats?

Landsbygdsnätverket fortsätter och växlar upp sitt arbete genom söka nya projektmedel i kommande havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram. Skulle nätverket inte beviljas ytterligare projektstöd kommer nätverkets arbete med den blå sektorn leva vidare i mindre skala genom finansiering av TA medel.

Ange antal personer som gynnats av projektet

34 949

Ange antal personer som deltagit i kompetenshöjande insatser

1 161

Ange antalet informationsinsatser

60

Vilka målgrupper har projektet gynnats och på vilket sätt

Målgruppen har framför allt varit Landsbygdsnätverkets medlemmar och deras nätverk. Under projektperioden har samtliga producent- och branschorganisationer inom fisket anslutit sig till nätverket samt fiskauktionerna och fiskbranschens riksförbund. Genom medlemmarna har vi kunnat sprida information om aktiviteter och material som vi tagit fram inom projektet. Vi har även nått ut med information om programmets genomförande på ett mer effektivt sätt än innan projektets start. Målgruppen för artiklarna och poddarna har även varit den nyfikna allmänheten. Information om dessa kanaler finns på breda plattformar som Spotify och i sociala media. Just de sociala medierna som Facebook, LinkedIn och Instagram har fungerat väl för att nå våra målgrupper.

Förväntas några resultat eller effekter utöver de som redovisats ovan?

Genom nätverket har nya samarbeten skapats. Exempel på det är samarbete mellan Matfiskodlarna och Fiskbranschens riksförbund. Vi har lyft fiskbranschen i sin helhet inom nätverket vilket synliggjort möjliga samarbeten som inte skapats innan. Så effekten är nya nätverk och samarbeten som lever vidare även utanför nätverket.

Hur har vi spridit projektets resultat?

Resultaten av våra aktiviteter har spridits i sociala medier, på Landsbygdsnätverkets och aktiviteternas samarbetspartners hemsidor samt via poddplattformar, nyhetsbrev och i nätverkets styrgrupp.

Hade du genomfört projektet även om vi inte fått stöd?

Ja, men i mindre skala

Har stödet bidragit till att företaget eller verksamheten finns kvar?

Nej

Övriga erfarenheter och kommentarer.

Nätverket har varit och är en neutral plattform för erfarenhetsutbyte och information och kunskapsspridning. Detta är unikt för fiskerinäringen och fyller en otroligt viktig funktion.